

Čtvrtletník

Jablíčko

časopis sociálních služeb HB

3/2011

www.ssmhb.cz

Vážení čtenáři,

září je doba babího léta, kdy sluníčko ještě svítí, ale dny už se krátí a podzim klepe na dveře. Děti opět sedí ve školních lavicích po dvouměsíčních prázdninách a v Domově pro seniory, Reynkova se schází na první schůzce účastníci žurnalistické školy a tvůrci časopisu pro seniory Jablíčko, zaměst-

nanci domova pro seniory a Ondřej Rázl - zástupce obecně prospěšné společnosti Centrum Vysočina.

Ukazuje se, že v době prázdnin byli všichni pilní a na stole je spousta zajímavých článků, probíhá debata o tom, jaké články a reportáže budou v časopise vydány. Myslím si, že čtenáři časopisu se mají na co těšit. Články jsou plné zajímavostí a vzpomínek ze života, ze kterých můžeme všichni čerpat energii a moudrost do běžných dní, které žijeme.

Na závěr bych ráda pozvala ke spolupráci i ty, kteří časopis pro seniory Jablíčko čtou a rádi

by přispěli článkem.

Časopis je zdarma a je určen uživatelům sociálních služeb i široké veřejnosti, můžete ho dostat v Domově pro seniory, Reynkova (recepce), v Městském informačním centru na Havlíčkově náměstí a také na webových stránkách poskytovatele sociálních služeb Sociální služby města Havlíčkova Brodu www.ssmhb.cz.

Na závěr chci popřát našemu třetímu číslu Jablíčka hodně čtenářů a tvůrcům časopisu nadšení a hodně energie.

MAGDALENA KUFROVÁ
ŘEDITELKA SOCIÁLNÍ SLUŽBY
MĚSTA HAVLÍČKOVA BRODU

Vážení čtenáři,

byl jsem požádán o pár slov do časopisu Jablíčko, který sleduji od jeho prvopočátků a obě předchozí čísla jsem si pečlivě přečetl. Články, které jsou zde publikovány, jsou plné životních zážitků a moudra, které člověk získá během života svými zkušenostmi.

Rád bych vyjádřil své pocity, s kterými již několik let pravidelně navštěvuji klienty domova pro seniory a domu s pečovatelskou službou, kdy při diskusích naslouchám potřebám, přáním a problémům uživatelů sociálních služeb, a

reaguji na jejich podněty.

V letošním roce bude provedena úprava okolí domova pro seniory s cílem ho vylepšit, bude vybudován dvoumetrový široký chodník z betonové dlažby za účelem propojení domova pro seniory a domu s pečovatelskou službou, též bude vytvořena odpočinková a relaxační zóna, kde bude vybudováno hřiště na petangue.

Všechny plochy v okolí domova budou zpevněny a vyrovnány. Pozemek domova pro seniory bude vymezen habrovým plotem, v místech chodníkových ploch budou instalovány vstupní branky, které budou v denních hodinách otevřeny, a prostor bude přístupněn občanům

města. Na objektu bude umístěna bezpečnostní kamera, která bude vzhledem ke stížnostem klientů monitorovat okolí domova pro seniory. Též byly zbudovány nové lavičky v okolí domu s pečovatelskou službou a před Domovem pro seniory Reynkova.

Klientům domova pro seniory a domu s pečovatelskou službou přeji hodně zdraví a těším se na naše další setkání.

Rodiče mě vychovávali k úctě ke stáří a já jsem pochopil, že moudrost lze nalézt právě u lidí, kteří mají bohaté životní zkušenosti. I proto tak rád přijímám pozvání na setkání s našimi seniory.

JAN TECL, STAROSTA MĚSTA

Městský park Budoucnost

Málokteré město v naší republice se může chlubit takovým parkem, jako je ten náš brodský. Park Budoucnost se nachází jen pár kroků od náměstí. Může se chlubit zajímavými druhy stromů, ale i kaskádou rybníků. Bylo jich jedenáct a každý měl něco do sebe – Valšičku a Očko měl na starosti rybářský spolek a pěstoval v nich ryby. Na Hastrmanu se v zimě bruslilo a hrál se hokej.

Pamatuji se, jak jsem tam chodila v doprovodu bratra, kterému jsem záviděla brusle. Pochopitelně než on si jednu zapnul, já už po druhé bruslila. Rybník Rantejch se nachází nad zimním stadionem, tam jsem se zase ráda dívala na vodopád, který parku dával krásný ráz, a v zimě jsme si po něm krátili cestu do školy. Dál v řadě byl rybník Kotlasák, kde jsme se občas koupali. Bratr si tam rozřízl chodidlo o sklo a už jsme tam nesměli. Zato bratři Holíkové, bývalí slavní hokejisté, se tam vydovářeli. Místo Kotlasáku je dnes parkoviště pro návštěvníky koupaliště,

které zabralo i Polánskův mlýnek. Následuje můj oblíbený rybník Cihlář, který patří Vršovickým. Co jsme se tam vydovářeli, naše maminky tam máchaly prádlo a kluci po ledových krách jezdili. V létě tam od rána do večera bylo plno velkých i malých. Taky se tam několik lidí utopilo, hlavně cihlářů, kteří se šli po práci opláchnout. Vzpomínám na Aničku Zástěrovou, která bydlela na Chotěbořské ulici. Neuměla plavat, měla svázané dvě vepřové měchuřiny a plavala na nich. Jednou si kluci usmysleli, že ji měchuřiny protrhnou. Udělali to uprostřed rybníka a chudák Anička se začala topit. Byl to poprask, ale nakonec Aničku zachránil neznámý plavec.

Ženy chodily máchat prádlo ke staré olši, která byla nahnutá do rybníka. Můj manžel u ní udělal lávku na máchání. Jednou jsem tam máchala s oběma dcerami. Najednou

starší strčila omylem do té mladší a ta obličejem spadla rovnou do vody. Plácala rukama a volala o pomoc, až přišel pan Kuda ze mlýnku s raňhem a zachránil ji.

Často jsme tam chodili i pozdě večer. Jednou jsme šly do Cihláře a místo plavek jsme měly zástěry. Když jsme dělaly lodičky, zástěry se vyhrnuly a ještě, že jsme tam byly samy. Lávku po čase zničili žáci, kteří se tam učili skákat do vody. Muž už nebyl, aby ji spravil.

Ještě z Domova seniorů jsem k Cihláři často chodívala, až to paní primářka Kabrdová zakázala. Rekla, že do Cihláře už nesmím vůbec a na koupaliště jedině na vozíku. Ráda jsem s rodiči chodívala i k dalším rybníkům v kaskádě. K Hajdovci, Štičímu, kde jsem naposled viděla raka, k Žádušnímu, který je baštou rybářů a konečně i ke Knyckému, který je poslední v řadě.

JIŘINA FRANZOVÁ

Dne 17. 9. 2011 by se dožil 96 let pan František Sedlák, člen redakce časopisu Jablíčko. Všichni s úctou vzpomínáme.

Každý se má stále co učit

Nejeden z nás si řekne, že všechno, co potřebuje, už ví a zná, ale je tomu vážně tak?

Některé věci se učíme celý život, ani ve stáří si nemůžeme říct, že všechno víme a známe, že máme na všechno recept a se vším si umíme poradit. Některé odpovědi hledáme celý život a hlavně zkušenost a vlastní prožitky nám dávají to, co potřebujeme a učí nás, jak si poradit. Jednou z věcí, kterou se stále učíme, jsou lidské vztahy. Všichni nejsme stejní a proto máme každý jiný pohled

farnost Louka

na svět, na události, které se kolem nás dějí a na lidi, kteří žijí v naší blízkosti. Pro každého z nás jsou důležité jiné hodnoty, někteří prahnou po vzdě-

lání, kariéře a materiálním zabezpečení a jiní víc jak cokoli chtějí rodinu, přátele a zázemí. Musíme si také přiznat, že i doba a vývoj techniky nás mnohdy přivede do úzkých a nutí nás se zase něčemu novému přiučit.

Každý je strůjcem svého štěstí a každý sám si určuje směr svého života. To, jak nejlépe si život užít, se zkrátka musíme učit.

ZDENA LEHMANNOVÁ
TERAPEUTKA

Víte, co je to prampouch?

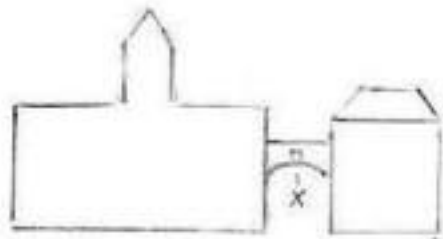
I ve své mateřštině narazíme občas na slova, jejichž význam nám není zcela jasný. Jedním takovým slovem je třeba „prampouch“. Ve Velkém slovníku naučném encyklopedie Diderot je definován jako „roz-

šemík? Třeba ten Horymírův, co se svým pánem přeskočil hradby Vyšehradu. Byl šedý, strakatý nebo bílý? Správná odpověď je, že šemík a šiml jsou bělouši.

Některá zajímavá slova už

pouchy, doma okoukněte manžela, zda je dost sporý, a děti, zda jsou dostatečně sporé a nepotřebují příkrmit. A až budou v TV zase vysílat nějakou královskou svatbu, potěšte se pohledem na páry krásných šimlů a šemíků. Ale na prospanky nebo vína pitele se raději moc nevyptávejte. To víte, lidé jsou nedůtkliví.

JAROSLAV VANĚK

X PRAMPOUCH

pěrný zděný podchodový oblouk mezi dvěma budovami v úzkých ulicích středověké zástavby“.

V našem městě najdeme prampouch (dokonce průchozí) mezi starou radnicí a prvním domem Svatovojtěšské ulice. Čtyři menší prampoušky (neprůchodné) jsou v Havlíčkově uličce.

A víte, co znamená slovo „sporý“? Znamená silný nebo slabý? Správný význam je spíše menší postavy, ale fyzicky zdatný. Říkáme: Je malý, ale sporý. Je vám jasné, jakou barvu má a měl kůň šiml nebo

upadla v zapomenutí. Když naši předkové o někom prohlašovali, že je velký vína pítel (např. Mikuláš Dačický z Heslova) nepřirovnávali ho k pytli plnému lahví vína (psanému s pravopisnou chybou), ale chtěli tím vyjádřit, že ten člověk rád popíjí v krčmě víno, že je pijan (od slova píti). Božena Němcová píše v jedné své povídce o ženě prospance. Nemá na mysli ženu do růžova vyspanou, ale ženu záletnou, cizoložnou.

Takže, až budete na náměstí, prohlédněte si pram-

První veletrh poskytovatelů sociálních služeb

Ve středu 14. září jsme se zúčastnili 1. veletrhu poskytovatelů sociálních služeb, který se po celý den konal v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Organizátorem akce bylo Město Havlíčkův Brod ve spolupráci s Centrem pro zdravotně postižené kraje Vysočina a Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých.

Všichni vystavovatelé včetně nás měli velké množství propagačních materiálů. Nabízeli

například služby pro matky s dětmi, zdravotně postižené i seniory, zdravotnické potřeby, rehabilitační a kompenzační pomůcky, zvukové knihy, výrobky klientů, telefony pro dříve narozené, poradenství,

rekondiční pobyty a spolkové akce, zdravou výživu, čaje a bylinky a nechybělo ani představení výcviku vodících psů.

Na veletrhu jsme získali zajímavé kontakty na různé prodejce jako je například firma CATUS, s. r. o., Tyflo Vysočina Jihlava o. p. s. a se zařízeními Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých nebo Český svaz žen o. s.

ANNA PLEVOVÁ,
JAROSLAVA KOTLASOVÁ,
TERAPEUTKY Z DOMOVA PRO SENIORY,
REYNKOVA

Místo narození

Jenom dvě slova a jaký velice důležitý význam v našem životě mají. Na jaře jsme vyplňovali sčítací list a asi nejdéle se většina z nás zamyslela u řádku – místo narození. Ne proto, že bychom to nevěděli, ale vybavila se nám spousta událostí spojených s těmi dvěma slovy.

Vybaví se vzpomínky na lidi kolem nás - maminku, tatínka, sourozence, babičky, prostředí, dvůr, zahradu... Děti ze sousedství, se kterými jsme hráli kuličky, skákali panáka, navštěvovali školku. Statečně vykročení do první třídy a jaká asi bude paní učitelka. Hodně nových kamarádek ve škole i zlobiví kluci, kteří nás tahali za copánky.

Společné chození do přírody. Objevování míst, kde rostly bledule s nejdelšími stonky, největší modré zvonky, nejvíc slziček Panny Marie. Místa, kde najdeme určitě nejvíc jahod – trávnic a největší maliny. Kuňkání žab, to byly ty nejkrásnější jarní a letní večerní koncerty. Koupání v řece, voda byla průzračná. Pramenila vysoko v horách, tam tekla prudce, pospíchala. U nás už tekla klidná, široká a u nás už jí bylo teplo.

Poutí do okolních vsí a vždycky pěšky. I to bylo součástí pokání. V kapesníku zavázaná

koruna a jak nám chutnala malinovka či kvašena a ještě přinést mamince aspoň svatý obrázek.

Dnes málokdo žije tam, kde se narodil. Druhá světová válka zamíchala osudy mnoha lidí. Vždycky jsem záviděla těm, kteří se mohli vracet do svých rodišť. Potkávat sousedy, spolužáky, divit se, jak už i Mařenka a Frantík stárnou. Já jsem o tyto návraty byla ošizena. Po přestěhování to vůbec nešlo a potom s velikými problémy. Pro tamní úřady jsme byli nevídanými hosty. Bály se, že budeme mluvit a nahlas řekneme, že se dá jinde za dobře odvedenou práci slušně vydělat a tedy i slušně žít. A i tisíci-kilometrová vzdálenost pro mne byla docela velikou překážkou. Ale jak řekl kdosi moudrý, vzpomínky jsou naším jediným bohatstvím, které nám nikdo nemůže vzít.

Letos tedy budeme spočítáni. Hradní pán, a tak to bylo vždycky, musí vědět, kolikže má poddaných, zda bude dost orné půdy na pěstování obilí, na koláče i na chleba, jestli se urodí dost brambor pro všechny. Protože když se bude dobře dařit poddaným, bude se dobře dařit i hradnímu pánovi. Nebo jsem to snad popletla?!?

IRENA TRNKOVÁ

Výlet vozíčkářů

Velmi oblíbený je výlet klientů na vozíčku do okolí Doma pro seniory. Vzhledem k velkému počtu vozíčkářů se do této akce zapojují i dobrovolníci. Tentokrát jsme zvolili směr ulice Zahradnického, okolí nemocnice a zastávka v přilehlém stánku s občerstvením.

Klienti i doprovod se občerstvili a poseděli ve stínu v parčíku. Všichni jsme si odpočinuli, povyprávěli společné zážitky a zavzpomínali, jaké to bylo dříve. Čas utíkal velmi rychle, a proto jsme se museli vydat na zpáteční cestu, neboť se blížil čas oběda. Výlet se líbil a spokojeni byli hlavně klienti, kteří nemají už takové štěstí a bez invalidního vozíku a cizí pomoci nezvládnou běžný chod života.

ZDENA LEHMANNOVÁ,
TERAPEUTKA

Jak se žije v Domově pro seniory

V domově pro seniory žiji již od jeho otevření. Když jsem se zmínila kamarádkám, že se stěhuji do domova, měly z toho hrůzu. Ale žítí tady je pro mne podobné, jako když jsem žila se svými rodiči. Domov je postaven v krásném prostředí, čistý vzduch, lesy, voda. V těchto místech, kde lidé žili jako jedna rodina, jsem vyrůstala 5 roků, vzpomínky na dětství nikdy nevyzmizí. Též jsem žila 7 roků v takzvané vagónové kolonii, ale na to raději nevzpomínat, bylo to v době války. Nyní žiji v pokoji s výhledem na Vršovice, kde jsem prožila velkou část svého života, byla to pro mne nejhezčí čtvrt Brodu, všichni jsme se snažili, abychom tam žili spokojeně. Dnes už tam žije pouze několik starousedlíků, a když se potkáme, tak vzpomínáme. Někteří mne přijdou i navštívit, což mne velice těší a někteří zase pozdravují. Prostorů nyní mého bydliště je tedy pro mne blízké.

V domově se o nás pečlivě a vzorně starají. Hned po ránu přijde sestra s pozdravem dobrého dne a zároveň se zeptá, zda něco nepotřebujeme. Další sestra nás ošetří, přinese léky, které užíváme. Pokud někdo nemůže ze zdravotních důvodů do jídelny, sestry mu přinesou snídani, oběd, svačinu i večeři do pokoje. Některé klienty i koupou

a tak sestry mají stále co dělat.

Pokud klientům dovolí zdraví, mohou jít do dílen, kde se vyrábějí různé věci, které se pak nabízejí ve vestibulu k prodeji. Je zde čtenářský kroužek, hudební terapie, rehabilitační cvičení, tanec na židlích, hodiny paměti. Pod vedením pana Vencovského, učitele hudby, jsme několikrát vystupovaly na veřejnosti a i v rozhlase, obdržely jsme odznak Slavíka. Rehabilitační cvičení, vede rehabilitační sestra paní Tomášková, tanec na židlích při hudbě paní Hloušková, hodinu paměti paní Dvořáková. Chodí sem i pejsci, se kterými se můžeme pomazlit. Prostě si můžeme vybrat dle vlastní vůle, aby čas utekl a přišli jsme i na jiné myšlenky, popovídali s personálem tak i s jinými klienty domova. Můžeme také jet autem do supermarketu, na výlety, do divadla a na různé akce. Jednou za měsíc se pořádá narozeninový den, kdy hraje hudba, může se i tančit, popřeje se klientům k jejich narozeninám, dostanou dáreček s blahopřáním, které se vyrábí při hodině Galerie, kterou vede paní z Galerie výtvarného umění.

Jednou měsíčně máme učitelku paní Koubovou, která nám pouští kazety s hudbou a čte z různých knih. Také nám četla z buddhistické knížky a

pustila i hudbu buddhistických mnichů. Bývá zde i Křeslo pro hosta, kde nám významný host vypráví o svém životě.

Také personál v kancelářích Domova včetně paní ředitelky, je velice přívětivý, poradí, když něco nevíme nebo pomohou, kde je potřeba. Žijeme zde jako jedna velká rodina. Den uteče a na dobrou noc přijde ještě služba popřát dobrou noc a zkontroluje, zda je vše v pořádku, optá se, zda něco nepotřebujeme a upozorňuje na zvonek u postele, kdyby bylo něco nutné. I já jsem ho několikrát použila a ihned přišly sestry a zařídily potřebné.

Den v domově uteče jako voda. Nezamlouvá se mi jenom lidská zloba. Někdy není nálada na úsměv, hlavně když není tělo v pořádku, ale to přejde. Stále se na někoho mračit a na pozdrav odpovědět špatným slovem, to by zde nemělo být. Jsme jenom lidé a měli bychom k sobě být upřímní a mít se rádi. Před lety jsem si přivezla z Rakouska obrázek se slovy: „Dobré slovo po ránu, potěší na celý den.“ Měli by se tím všichni řídit.

Jsem ráda, že žiji ve stáří v takovém domově a i moje děti, které mě navštěvují, potvrzují, že jsem si dobře vybrala na stáří.

JIŘINA FRANZOVÁ

Reprezentace z DS Reynkova zvítězila Výlet do Pelestrova

V pátek 9. září se ve Světlé nad Sázavou konalo další soutěžní setkání zástupců domovů důchodců, domovů pro seniory a sociálních center našeho kraje. Sedm družstev těchto ústavů soutěžilo v devíti disciplínách: v házení šipek, trefování se míčkem do panákovy pusy, výlovu ryb udicí, chytání míčku uvázaného na šňůře do kornoutu (famózní paní Nováková), minigolfu (prohození míčku golfovou holí větším počtem miniaturních branek), zapamatování si viděných obrázků, hledání rozdílů na zdánlivě shodných obrázcích, ustrojení modelky a vyhledání co největšího počtu zvířecích jmen na dané písmeno. Soutěž dostala pracovní

název Cirkus bude. I proto byl místní personál převlečen za klauny, soutěžící měli na hlavách klaunské čapky a výdoba připomínala cirkusové prostředí. Domov pro seniory z Reynkovy ulice v Havlíčkově Brodě reprezentovali Marie Nováková, Irena Trnková a Jaroslav Vaněk. Naše družstvo získalo v soutěži 1. místo, hlavně díky brilantnímu výkonu obou soutěžících dam a povzbuzování kapitánky a vedoucí družstva Zdeny Lehmanové.

Pořadatelé si zaslouží velký dík a uznání za dobrou organizaci, velkou pohostinnost, dobrý oběd a další bohaté pohoštění i doprovodný program.

JAROSLAV VANĚK

V polovině června vyrazila část obyvatel našeho domova na výlet do Pelestrova. Tentokrát se přihlásilo tolik obyvatel, že řidička Zdenka Lehmannová musela jet nadvakrát. Bylo krásné počasí, vůně trávy, lesa, vody – ten pravý konec jara. V restauraci jsme příjemně poseděli a přitom se o nás pečlivě staraly naše terapeutky. Hlavně jim patří velký dík za jejich starost i za to, že mohla jet s námi i vozíčkářka paní Holubová. Odpoledne rychle uteklo a všichni se chtě-
nechtě museli vrátit domů.

JIŘINA FRANZOVÁ

SPONZOREM ČASOPISU JABLÍČKO JE SPOLEČNOST UNIDERMA s.r.o., KTERÁ NABÍZÍ KOSMETIKU PRO KOMPLEXNÍ PÉČI O NAMÁHANOU POKOŽKU. Více na www.uniderma.cz

UNIDERMA®
PROFESSIONAL HYDRA SYSTEM

Láska k moudrosti

Nikdy se nenechme svázat a uvěznit v přísně uzavřeném kruhu takzvaně dobrého a posvěceného, protože nic není samo o sobě tak dobré, jak o sobě hlásá. Vždy se nechá objevit ještě něco dokonalejšího, hlubšího a moudřejšího, protože žádná lidská bytost není dokonalá a skrze svojí

omezenou mysl nemůže obsáhnout a poznat pravou povahu věcí a světa. Stále je co objevovat a zdokonalovat. Hranice těchto možností jsou nekonečné a nevyčerpatelné. Pro to je šílené ustrnout jen v pravdách Biblí, Koránů, Bhagavadgít, a jiných. Jsou to knihy velmi dobré, moudré a

poučné, můžeme v nich nalézt mnohé inspirace, rady a morální poučení, ale to hlavní musíme nalézt především každý sám v sobě ve svém nejhlubším nitru za světem myšlenek času a prostoru, kde Pravda nám je navždy nejbliže.

ZDENĚK BALOUN

Taková krásná byla...

Taková krásná byla, všem se líbila, mohli na ní oči nechat, ale nějaký nenechavec... Ne, řeč není o žádné slečně, ale o zdi. Majitel jí dal natřít světle béžovou barvou, která zdaleka upoutávala pozornost svou čistotou a novostí. Říkali jsme si: „Zase je naše město o něco krásnější.“ Ale nějaký nenechavec ji po pár dnech zohavil nápisy typu Jindřich R. je vůl, Máňa Š. je nevěrná mrcha. A mohli bychom pokračovat....

Takový pěkný byl. V deštěm vymytých vlasech módně dozelená měl květiny jako hippies, Děti země blahé paměti v 60. letech. Ale nějaký vandalové... Jenže teď se už nenecháte nachytat. Samozřejmě jde o trávník, pažit před domy, za domy, v parcích a jinde. Nějaký vandalové jej zaneřádili spoustou odpadků, nedopalky cigaret, papíry, prázdnými lahvemi od piva, minerálky apod. A stejně to vypadá v altáncích, na zastávkách autobusů aj. Co na tom, že všude jsou umístěny koše na odpadky. Vzpomínám si, jak jsem kdysi upozornil jednoho pána, který na zastávce odhodil na zem krabičku od cigaret, že kousek od něho je odpadkový koš. Ten mi dal. Co je mi po tom, kam co hází. Je to snad moje? Málem mě přetrhl jako jízdní řád na nedaleké vývěsní tabuli. A ostatní čekající (a nebylo jich tam málo) se otáčeli a dělali, že nic nevidí a

neslyší.

Ty potrhané, neladně visící plakáty, jízdní řády a podobně jsou další věci, která mě nadzvedává. Víte, jaká to musí být rozkoš něco roztrhat. Na to už přišly i jednorocní děti. Necháte na stole drahou knihu a batole škube a list knihy je venku. A co teprve velkokapacitní mozky našich vandalů. Ti urvou celý jízdní řád, kam se na ně batolata hrabou. Ať mají ti padousové dospělí vztek. Nejraději by všechno vyces-

tičkovali, vyregulovali, vydláždili, vyzáhonkovali. Jenomže v pořádku a čistotě se vandalům špatně dýchá. Oni potřebují něco ničit, trhat, počmárat. Tamhle je ještě kousek čistého trávníku. Mrsk tam s tou prázdnou lahví! Teď se tam tyčí jako Socha svobody v New Yorku.

V některých městech vyčleňují radnice určité plochy, aby se na nich sprejeři umělecky vyžili. Ale to není ono. Tomu chybí ten potřebný adrenalin.

A při chůzi parkem nepo-

třebujeme žádné cestičky. My si to namíříme rovnou přes trávník. Škoda každého kroku navíc. A každý si vyšlapeme svou vlastní cestičku. Ať se tráva co nejvíc udupe a poničí. Kde se bere ta potřeba stále něco kazit a ničit?

Co s tím? Co takhle vandalům a ničitelům – recidivistům dát končetinu na měsíc do sádry, aby si uvědomili, že ji potřebují i na něco jiného než na ničení. Ale fuj, jak mě něco takového mohlo napadnout. Zprvu stejně je zpravidla při činu nechytíme, zadruhé vrozený útlocit by nám stejně nedovolil něco takového udělat, zatřetí, kdo by jím tu sádru dával, nejsou lidi a sádrou se také musí šetřit, zvláště dneska, a za další, ještě by se o nás řeklo, že jsme nehumánní nebo dokonce rasisti. Co mají ti vandálci – chudáčci dělat? Sportovat znamená týrat si tělo, studovat či něco číst vyžaduje namáhat mozek. Pokud rodiny a společnost je nevychovalí k vědomí, že takové chování je vyčleňuje ze společnosti víc než nemódní střih kalhot či vlasů, nepomůže nic. Podaří se to? V dohledné době sotva.

Takže, co s tím? Asi se obrátit na ty pořádkumilovné a vyškolené v uklízení a vybavit je potřebnými pomůckami. Ti pořádní si spíše dají říci. Nechtějí přece žít ve špíně a nepořádku!

Slepičí polévka

Vybavila se mi vzpomínka na tuto příhodu právě v okamžiku, kdy držím v ruce jídelní lístek na celý týden a ve středu je na programu oběda slepičí polévka s nudlemi. Navíc ještě jsem zrovna držela v ruce budíka pro nevidící, který když budí tak nejen zvoní, ale i kokrhá. A o to kokrhání jde. To ještě silněji připomíná onu v mysli založenou příhodu o slepičí polévce.

V jednom období svého života jsem měla v práci na starosti dílnu rafinace i s brusírnou, kde pracoval starší pan mistr a jak bylo zvykem, měli paní svačinářku, která mimo továrnu obstarávala svačiny pro zaměstnance. V kanceláři mistra byl prostor na ohřívání jídel. Když se jí podařilo sehnat maso na polévku, vařila paní svačínovky. To byly husté polévky, které zasýtily pracovníky a v zimě i zahřály. Byly

dobré a jak se otevřely dveře kanceláře, rozvinula se po okolí jejich příjemná vůně.

Jednou paní svačinářka sehnala slepičí maso na polévku a z domova přinesla domácí nudle. Ale v den, kdy měla vařit polévku, onemocněla. Co teď, trápil se mistr i jeho partáci. Všichni na dílně se těšili na dobrou svačinu. Zachránil to mistr! Po poradě s ženskými na dílně se pustil do vaření sám. Za mláda totiž často pomáhal vařit pro výletníky.

Vaření se podařilo. Maso bylo měkké až se rozplývalo, polévka byla hustá a vůně se linula široko daleko. Mistr měl radost, že všichni okolo ho chválí a těší se na svačinu. A aby se pochlubil svým dílem, pozval i nás. A protože jsem v té době byla v partě jediná žena, dostala jsem přednost. Pan mistr mi vrazil do ruky

hluboký talíř, vyhrnul si rukávy, ponořil ruku i s vidličkou hluboko do hrnce a vylovil pěkné stehýnko. Maso bylo měkké, že se sotva udrželo na kosti.

A já? Já už jsem na nic dalšího nečekala. Vrhla jsem se ke dveřím, bez ohledu na překážky a vyrazila z dílny ven. I ostatním velmi chutnalo. I po letech vždycky, když vidím, že někde nabízejí slepičí polévku, beru nohy na ramena a upaluji, co mi síly stačí. Vybaví se mi totiž svačínová slepičí polévka pana mistra a jeho ruka s vidličkou a napíchnutým stehnem.

Někdy i zapomínání má svoje výhody. Vysvětlí mi někdo, jak je možné, že mám ve stáří problém s pamětí, ale této vzpomínky se nemohu zbavit? Většinou si přeci pamatujeme jen to dobré a pěkné?

MARIE ROHLÍKOVÁ

Vzpomínání na Vysočinu

Bude to už skoro šedesát let. Čas ledacos smazal a člověk snadno zapomíná a pamatuje jen to, k čemu se čas od času vrací ve vzpomínkách i v současnosti.

Najednou bylo po klidu a nebyl čas na vzpomínání. Nemoci v rodině, starosti a problémy se zajišťováním domácnosti a zahrady. Došlo na porady a nakonec na stěhování. Vybrat si kam rozhodly vzpomínky. Před očima probíhaly obrazy z Vysočiny, tak jak zůstávaly z návštěv a z mládí. Rodina, přátelé i kamarádi z mládí se nám také vytratili, ale Vysočina zůstává. Krásná

ve vzpomínkách, krásná teď, jaká bude, jak nás asi přivítá?

Jezdili jsme se na ni podívat pokaždé starou silnicí přes Golčův Jeníkov a Novou Ves. Za Novou Vsí se projelo lesem a poté přišla silnice lemovaná stromy, otevřel se výhled na Železné hory. Když zasvítlo sluníčko, rozzářily se na stránkách červené střechy domků rozházených po úbočí Železných hor. Mezi nimi se zelenaly louky a všelijak se kroutily bělající se cesty. Všem uvevodily hradby lesů. A na podzim, když zasvítlo sluníčko, byl pohled na Železné hory ještě

nejkrásnější - zkrásněl o podzimní barvu stromů. Myslíte, že zachycení této krásy fotákem by bylo to pravé? Ne, vnímání očima, vstřebávání té krásy do vědomí, ukládání do vzpomínek, to bylo to pravé. Když jste potom později zavřeli oči a vzpomínali, ubíhala před vámi silnice obklopená stromy, Železné hory se svými vesničkami, lesy a loukami, bylo to krásnější, než nejlepší fotka.

A podzim, zima, nebo předjaří? To jeden můj strýc, co bydlel v Sobiňově, chodil každodenně brzy ráno na vlak přes les, kopcem dolů pokračování na další straně...

Kočí humor aneb kočí pravidla správného „pomáhání“

- Když dohlížíš na vaření, posad' se těsně za levou patu kuchaře. Neuvidí tě, a tak máš větší šanci, že na tebe šlápne a pak tě vezme do náruče a bude tě hladit.
- Když tvůj člověk čte, lehni si mu těsně pod bradu, přesně mezi oči a knihu, pokud nemůžeš ležet přímo na knize.
- Když tvůj člověk vyřizuje nějaké papírování, lehni si doprostřed papírů, ale tak, abys jich měla co nejvíc pod sebou. Dělej, jako bys dřímala, ale co nejčastěji sekej tlapkou po tužce.
- Když tvůj člověk píše vánoční pohledy nebo vyplňuje daňové přiznání, nezapomeň, že mu musíš pomoci! Posad' se na ten papír, na kterém právě pracuje. Pokud tě přemístí, odměň ho smutným pohledem. Když práce dobře pokračuje, poválej se po papírech a trochu je pomačkej. Když tě podruhé přenese na jiné místo, shazuj ze stolu jednu tužku po druhé - ale pomalu!
- Když tvůj člověk čte noviny a drží je ve výšce, skoč před noviny. Lidé také rádi skáčou!
- Když tvůj člověk pracuje u počítače, vyskoč na stůl, přeběhni po klávesnici, pohraj si s myší a pak si mu lehni na klín a na paže tak, abys mu užitečně zpomalila psaní.

A ještě poslední podnět: Přístup co nejbliže k člověku, nejraději k jeho obličejí, otoč se, zvedni ocas a ukaž mu zadní část těla. Lidé to milují, tak to dělej hodně často! A nezapomínej ani na hosty!

ZDENĚK BALOUN

pokračování...

k trati a večer zase zpět. Neustále nadával, hlavně v zimě na zmrazky nebo kořeny, o které zakopával. Jednou přijel domů starší tatříčkou a liboval si, jak si to teď hasí po silnici přes Bílek nebo Ždírec do města v pohodlí. Za pár měsíců tvrdil: „Dobré, ale už to není ono. Ona ta cesta, když bylo jaro, voněla. Když svítíl měsíc, byla skoro pohádková a teď, teď je teda jen pohodlnější.“

Ale setkám se to líbilo. Natrásaly sukně, hledaly parádní žinylkové šátky a těšily se na cestování do města a za příbuznými, které by jinak viděly možná párkrát do roka. Teď mohly jet se pochlubit, ukázat fotky dětí, vnučat, popovídat si, pochutnat si na dobré svačince. Zapomenout na tu dřinu a starosti, které nechaly doma. A když popovídaly, zavzpomínaly... Povídání bylo dost a nadlouho, hlavně na zimní večery u teplých kamen.

Jednou si také vzpomněl děda, který povídání za zimních večerů poslouchával, jak cestoval on. Na žádný pokrok v cestování neměl peníze, místo tatříčky měl v seknici tkalcovský stav a tovar, který vyrobil a vozil ze Sobíňova až do Hlinska faktorovi na trakaři. Byl rád, že zpátky vezl zase další materiál ke tkaní dalšího tovaru. Vesele pospíchal domů a radostí, že dostal zapláceno a má další práci. Cesta se mu zdála hned kratší, ani neposvačil, protože věděl, že na něj čeká žena. I já ráda vzpomínám, jak babička upekla vdolky pomazané hruškovými a švestkovými povidly. Dodnes vidím, jak babička navečer odpočívala před chalupou pod hruškou a dodnes, když vzpomínám, cítím tu vůni čerstvých vdolků.

MARIE ROHLÍKOVÁ

Křížovka

Číslo 10

FORMA: ETYMOL. KŘÍŽ. M. SÁPO, M. UST	VOLENSKÝ FORNÍ VZD	2. DÍL TAJENKY	CELNÍ KÓD UVAŘENÍ	POČET PRACOVNÍČEK		SARŽIT K ZEMĚ	PŘÍVODCE OBLA	ROVNINÝ GEOMETRICKÝ ÚTVAR	VZDÁLIT SE FYZIKALICKÝM POHYBEM	LATINSKÉ PŘÍSLOVÍ									
ZAVYKLOST (něm)					SARDOŇSKÝ POČÍTAČ														
BRANĚLSKÁ AUTOMOBILA					OBYVATEL ASE ZE MILI-SERUNY														
ZDRAVKA TELESNÉ VÝCHOVY			ORFEDŮT PERČÍ HLAS								SLONÍ ZUBY	CHEMICKÁ ZNAČKA RHEIN	1. DÍL TAJENKY	POBYTAM					
OP KVĚTINHO KALICHU				ČÁSTI VET DOMACKY OTAKARA							POPLAK NA SLOVCI IRTANU								
BRNO					ČISTIDLO NA OKNA RUCIČKY VANTA						ZELENINOVÝ POKRM ZNAČKA THALIA								
	KULAMIT STŘELNÁ ZBRAN						KOVKA KUBÁNSKÉ PENÍZE						INČIČKY BRSCARTE-LE BASSE HAVRA						
SKIFINA						JINÉHO COLOURSE ČÁST WAGONU					VÍDNY RADIO AKTIVNÍ BRNEK								
JINÉHO ARBOBATA VILERTY					GAL POLYNSKÝ MAPOU						USERNOUT KVONMĚTI								
ČESKÝ ZPĚVÁK (Pn)				NEOPLYN PROVĚST OBRU							KOLO OVYHORKAM MILČONĚ BANY			VÝKONNÁ WOMER					
PRMÁT			PROSTŘEDK K ZAPŮLOVANI KROUIS																
TVORONĚ PÁKRM							KOD V DÍZDU UNOT						ZKRAVKA IMBEROSTV KASLOVY ŠPICKA						
ARVUJEM RYBKA							HOUBA ODVĚDA CHALCIBORU					ZN. HORTO-PASCALU RIMSKY 2002							
KUNY (něm)					ZN. ZUMI PRSTY SLOVENSKY „SVITER“						TEPLOTA POD NALDU SOUČEMO VECI								
	KLUŠNĚ	10. DEN MARŠALNO MĚSÍČE CHEMICKÝ PRVEK									DRUŽEM POKSLITI ČESKÝ HLĚBEB								
STARÁ DROBNÁ MIVCE				VYTLAČTI LEDOVANI										NICEMA					
OBYVATEL DVORP-SKHO OSTRŮVA			PRACI PRASAK OSLĚ HLAS					DÝCHATI ČIKREVNĚ OVIAD					INČIČKY LRBUSE ESTONEC (Pn)						
OBYVATEL ASE						VZDREL SLEČIDU MIVGAMU MPP LEBAMU					TRUMF RUCIČKY ATLETA KOŠICKEMO								
3. DÍL TAJENKY											TEŠNĚ (Pn)								
OSOBNÍ ZÁVEMO				POLOHA KUSČUHO							IMRNO SYNA IVETY BARTOŠOVĚ								

Správné znění tajenky odevzdávejte do konce listopadu na recepci. Tři vylosovaní výherci se mohou těšit na hodnotné ceny!